El llibre d'EsolAQUA

o la història d'un pingüí que va arribar en ala delta per saber com usem l'aigua.

Text: Joana Paraigües
Il·lustracions: Armand

Ematsa

Piscina, un petit oceà

Col·lecció la banyera

Piscina, un petit oceà és un projecte editorial on busquem paraules, dibuixos... i els convertim en llibres: tatxan! La nostra piscina és de mar salada i s'hi poden viure aventures extraordinàries. Un lloc per descobrir amb escafandre, en submarí o en vaixell. La nostra piscina, com l'oceà, té un immens horitzó; lluny, molt lluny.

El projecte va de la mà de **Genovesa, narratives teatrals** i també oferim teatre, contancontes, animació lectora... www.genovesa.org

Col·lecció «La banyera» és una aixeta oberta on la divulgació, la sensibilització, les adaptacions..., es citen per omplir la banyera, fer molta escuma i prendre un bany.

https://piscinaunpetitocea.com

El llibre d'EsolAQUA

o la història d'un pingüí que va arribar en ala delta per saber com usem l'aigua.

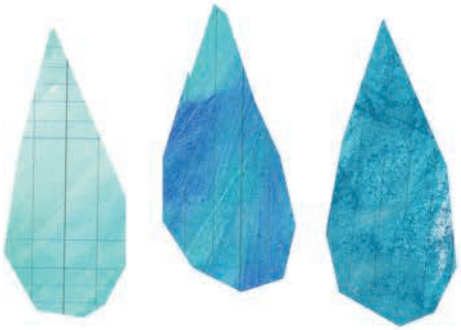

Text: Joana Paraigües - Il·lustracions: Armand

Editat per Piscina, un petit oceà i Empresa Municipal Mixta d'Aigües de Tarragona, Ematsa.

Idea original de Joan Rioné Tortajada i Genovesa, narratives teatrals.

Text: Joana Paraigües
Il·lustracions: Armand www.armand-art.com
Correccions i assessorament lingüístic: Enric Garriga
Imprès a Indústries Gràfiques Gabriel Gibert, SA
ISBN: 978-84-121292-1-2
DL: T 1421-2019
Tarragona, hivern de 2020

https://piscinaunpetitocea.com

Reservats tots els drets sobre el text i les il·lustracions de l'obra.

Deixa fluir l'EscolAQUA!

"Aigua de l'aixeta, aigua de qualitat" —diu el lema que fem servir a l'Empresa Municipal Mixta d'Aigües de Tarragona per fer confiança a aquest recurs diari i de primera necessitat.

EscolAQUA vol introduir a la comunitat educativa el debat sobre els avantatges de l'ús d'aigua d'aixeta, des d'una perspectiva mediambiental i econòmica. Tal com la cultura del reciclatge, l'estalvi energètic o el consum de proximitat s'han integrat perfectament a les polítiques de gestió de la comunitat educativa, des d'Ematsa pensem que l'aigua d'aixeta també hi ha de ser; i per això, de la forma més amable, oberta i innovadora volem aportar informació i recursos per fer-ho possible.

A Tarragona arrosseguem una relació complicada amb l'aigua d'aixeta. Molta gent beu habitualment aigua envasada, però tots sabem que és urgent repensar aquest model i posar sobre la taula l'aigua d'aixeta com una alternativa absolutament segura en termes sanitaris i molt més econòmica i sostenible, atès, sobretot, que som en un context que qualifiquem, ja sense embuts, d'emergència climàtica.

A Ematsa creiem que és part de la nostra responsabilitat social corporativa, no només ser transparents, sinó també explicar l'exhaustiu control sanitari que s'aplica a l'aigua que es distribueix a Tarragona, la Canonja, el Catllar i els Pallaresos per tal que quan es consumeixi es faci amb tanta confiança com amb qualsevol aigua envasada.

A través d'EscolAQUA apostem per transmetre de manera didàctica i atractiva els beneficis de consumir aigua de l'aixeta. El projecte va néixer en petit format, però amb una clara vocació de créixer i teixir una xarxa col·laborativa capaç de vehicular informació de manera fàcil i àgil, i alhora aportar recursos, idees i sinergies que fomentin la reflexió, la generació d'opinió i criteri sobre el consum d'aigua d'aixeta.

Aquest llibre que teniu a les mans us vol explicar les primeres passes d'aquest projecte viscudes pels seus primers protagonistes. Hi trobareu les seves experiències, les seves idees i les seves conclusions descobrint, o potser podríem dir redescobrint, els usos de l'aigua. Poden semblar petites gotes en un oceà, però esperem de tot cor que siguin gotes inspiradores i alliberadores per als qui les llegiu. Desitgem també que us despertin l'esperit de reflexió sobre la responsabilitat que compartim a l'hora de sumar moltes altres gotes que omplin la nostra societat de justícia, respecte i sostenibilitat.

Moltes gràcies.

Equip de comunicació d'Ematsa

Com es comença a fer un llibre?

Començar a fer un llibre és una tasca meravellosa però poca gent s'atura a pensar-hi, bàsicament, perquè, quan obres un llibre per llegir-lo, ja està fet. Així doncs ara veurem com neix un llibre, aquest llibre, el llibre que tens a les mans (o als peus, si el llegeixes de cap per avall).

Amb aquest propòsit, es troben la Joana Paraigües, una escriptora narrada que sap fer ballar les paraules; l'Armand, un dibuixant dibuixat que sap donar ritme a les taques i el secretari Octavi que... sap fer una mica de tot.

—Amics! —crida la Joana—. Us he citat perquè estic fent un nou llibre.
—Visca! —crida el secretari Octavi que, aplicat, ja comença a prendre notes.
—El llibre serà especial, fantàstic, genial! Parlarem de l'aigua i de l'ús que se'n fa! —afegeix la Joana.
—Com? —el secretari Octavi aixeca el cap.
—M'agrada la idea! —diu l'Armand.
—L'aigua és una cosa avorrida —es queixa l'Octavi.
—El camí de l'aigua fins a casa nostra i com s'utilitza, és una gran aventura que cal explicar —apunta la Joana—. Per fer aquest llibre necessitem informar-nos, caldrà anar a preguntar als nens de les escoles— afegeix.
—Als nens de les escoles...? I qui anirà a parlar amb ells? —el secretari Octavi riu sota el nas.
—Doncs, tu! —diu la Joana.
—Això et passa per parlar... —murmura l'Armand.
—Llavors seré el protagonista de la història, no? —pregunta l'Octavi.
—Tu ets un personatge pla i poc atractiu —diu la Joana.
—Pla i poc atractiu? —l'Octavi es sufoca.
—Ens cal algú original, fora de l'habitual... He pensat en una balena. Què et sembla, Armand? —l'escriptora va per feina.
—Una balena és molt gran, no hi cabrà, al llibre —apunta l'il·lustrador.
—I una piranya? —s'aventura la Joana.
—És perillosa... podria mossegar els dits dels lectors en passar les pàgines —l'Armand no ho veu gaire clar.
—Encara hi posareu un pingüí... —diu rient l'Octavi.
—Un pingüí! —crida la Joana.
—Jo sempre he volgut dibuixar un pingüí! —s'alegra l'Armand.
—Ho deia de broma! DE BROMA! És una idea boja! —contesta l'Octavi.
—Els llibres són bojos! —afegeix la Joana.
—Aquí no fa prou fred per dibuixar pingüins! —replica l'Octavi.
—Faré unes pàgines fresques... —ho soluciona l'Armand.
—I com el farem venir? Els pingüins viuen molt lluny! —l'Octavi es desespera.
—En ala delta! —diu l'Armand—. És barat, ecològic i fàcil de dibuixar.
—Posem-nos a treballar! —diu la Joana—. Octavi, prepara't per rebre el pingüí i acompanyar-lo a les escoles! Aquí tens el plànol per començar les visites —afegeix—. El nostre protagonista arriba a la següent pàgina!

I és així com comença aquest llibre. El llibre d'EscolAQUA o la història d'un pingüí que va arribar en ala delta per saber com usem l'aigua.

Què en sabem, de l'aigua?

Començant per la primera, el pingüí i el secretari, visiten moltes escoles per conèixer quin ús es fa de l'aigua. Però abans cal veure què se'n sap de tot plegat. La canalla diu la seva...

Ara toca preguntar

Tots sabem què és fer una enquesta: realitzar una mateixa pregunta a moltes persones. Doncs si el pingüí vol saber com usem l'aigua... caldrà començar fent-ne una! Però quina serà la qüestió? Una nena alça la mà:
—L'aigua és necessària per viure i per això ens entra set. Proposo consultar l'origen de la que prenem cada dia.

Hi ha una remor dins la classe, tothom aprova la idea. «Fantàstic!», crida algú. La pregunta serà aquesta: bevem aigua de l'aixeta o la comprem envasada?

Els alumnes d'EscolAQUA es posen a treballar. Pregunten a casa, a l'escola, a la perruqueria... Fins i tot pregunten al lloro de la cosina d'un amic d'una veïna. Després de tota la feina, en treuen els resultats.

I analitzant les respostes descobreixen que, tot i que l'aigua que surt de l'aixeta arriba per canonades sense generar residus, és molt més barata i gaudeix de tots els controls... La majoria de persones opta per l'envasada. Per què?

—El motiu n'és el sabor —diu un nen mentre fa un glop a galet—. L'aigua d'aixeta té regust de clor, un producte necessari que ajuda a garantir-ne la qualitat sanitària. Però si la deixem reposar, aquest es va evaporant i el regust desapareix. A mi, fresqueta, m'encanta!

I què en pensa el pingüí, dels resultats de l'enquesta?

Envasos, envasos, envasos...

El pingüí obre el bec:
—L'aigua envasada arriba per carretera, per on milers de camions, cotxes i furgonetes la mouen amunt i avall provocant un cost mediambiental molt alt. A més, utilitzant tantes ampolles empastifem el planeta! L'impacte dels envasos no reutilitzables és enorme i perjudica a tots els éssers vius. El problema s'agreuja quan el plàstic va a parar al mar.
—I, nosaltres, què podem fer? —pregunta una nena una mica inquieta.
—La solució és a les mans! Em refereixo a les vostres, ja que els pingüins tenim aletes... —puntualitza—. Podeu REDUIR el consum de productes envasats i fer-vos passar la set i la gana sense embolcalls. Beure aigua de l'aixeta, comprar el menjar a granel o, si més no, evitar els envasos que contenen poca quantitat del producte.
—Interessant, interessant... —diu un nen, tot arrufant les celles. El pingüí segueix parlant:
—També podeu REUTILITZAR, buscant noves utilitats als objectes, allargant-ne la vida i disminuint les escombraries. Finalment, cal RECICLAR, posant cada cosa sobrera al contenidor que toca.
El pingüí s'atura i pensa...
—I també tinc una idea que us agradarà. D'aquí a cinc capítols netejarem la platja!

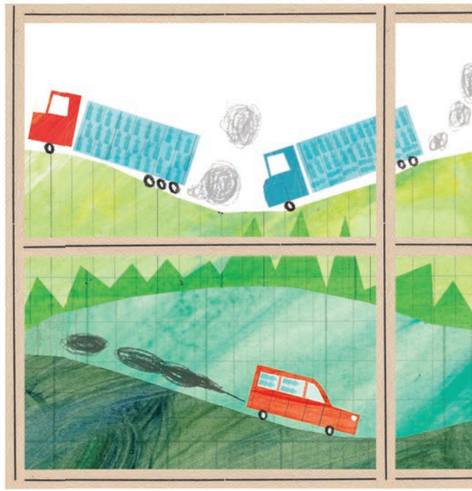

L‘hora del conte

—Us agrada escoltar històries? —pregunta un narrador que avui visita l‘escola—. Ara us n‘explicaré una que va passar de debò!

Fa molt de temps, un dia com avui, estava assegut al meu jardí disposat a prendre una tassa de llet amb cacau. En apropar-me la tassa a la boca i a punt de gaudir-ne el sabor, va passar un núvol i va deixar caure una gota amb tanta casualitat que va anar a parar al mig de la tassa i: «xoff!», vaig quedar ben esquitxat. Llavors vaig alçar el cap i, en veure-les, em vaig enamorar de les gotes.

M’agraden tant les gotes, que un dia les vaig seguir per descobrir com viuen. Em voleu acompanyar?

Aquest viatge comença al mar, tot fent un bany. Perquè les gotes, abans de ser dolces són salades i neden per l’oceà, juguen amb els peixos, acaronen les algues, fan pessigolles a la panxa de les balenes i el Sol les escalfa i escalfa..., les escalfa tant que les gotes s’airegen i s’esfumen cap a dalt i, en lloc de nedar per l’aigua, volen per l’aire! Quan arriben al cel s’ajunten amb més amigues i totes formen grans núvols! ...Heu jugat mai a endevinar-ne les formes?

Però les gotes són tan amunt que es refreden: «atxímmm!», i es tornen a convertir en aigua i, com que pesen més que l’aire, cauen del cel d’una manera molt divertida. Poden anar a parar al mar, al bosc, a sobre un paraigües... I també pot passar que una gota caigui dins una tassa de llet amb cacau que algú està a punt de prendre i: «xofff!», l’esquitxi tot i aquesta persona alci el cap, meravellat, enamorat de les gotes...

I això és, exactament, el que em va passar, fa molt de temps, un dia com avui, assegut al meu jardí.

Visitem l'empresa d'aigües

Gorra, calçat còmode, cantimplora i entrepà dins la motxilla. La canalla d'EscolAQUA, va d'excursió a les instal·lacions de l'empresa d'aigües.

El lloc està situat a dalt d'una muntanyeta. El motiu és que l'aigua, per la pròpia gravetat, pugui arribar a tot arreu més fàcilment. Una tècnica de l'empresa fa la visita guiada:
—Algú de vosaltres havia estat mai dins un dipòsit d'aigua? —tothom es mira sorprès.

La visita s'inicia dins un antic dipòsit convertit en camí, el camí de l'aigua! La colla descobreix que les persones sempre han volgut disposar d'aigua potable a la vora. Els romans ja s'hi esforçaren i construïren aqüeductes, termes i fonts. Però, d'aixetes, com les de casa, no n'hi ha hagut sempre i, assolir-ho, ha sigut un gran esforç.

Els nens, com un rierol, segueixen el camí. Veuen la sala de control, les oficines i, després, tot sembla xic davant d'uns immensos dipòsits capaços d'abastir una ciutat sencera!

—Tant parlar d'aigua m'ha entrat set! —crida un nen.
—Doncs aquesta no te l'acabes ni bevent un any sencer! —respon un altre. La colla riu.

Mentrestant, el pingüí tot s'ho mira i descobreix que els humans i els animals coincideixen: per a viure els cal l'aigua ben fresca i neta.

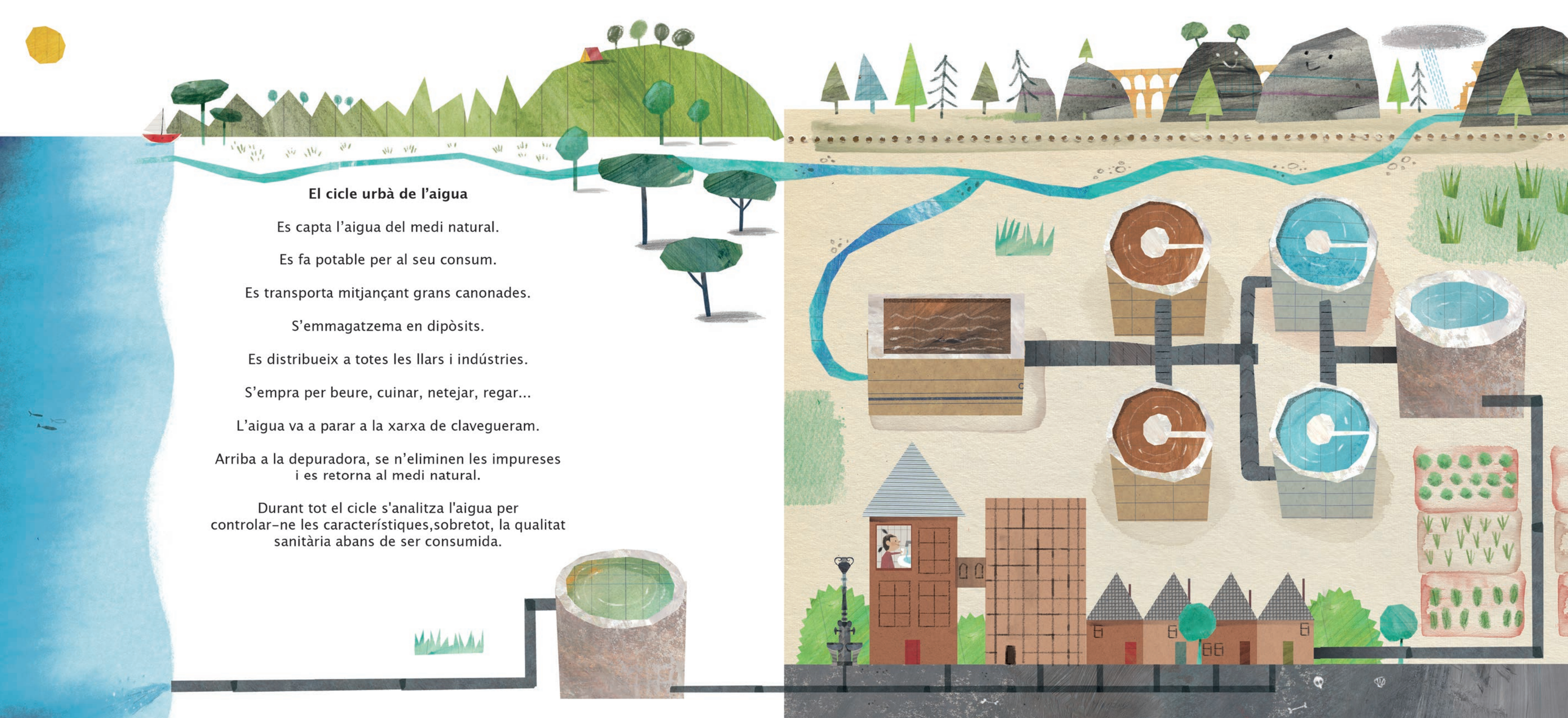

El cicle urbà de l'aigua

Es capta l'aigua del medi natural.

Es fa potable per al seu consum.

Es transporta mitjançant grans canonades.

S'emmagatzema en dipòsits.

Es distribueix a totes les llars i indústries.

S'empra per beure, cuinar, netejar, regar...

L'aigua va a parar a la xarxa de clavegueram.

Arriba a la depuradora, se n'eliminen les impureses i es retorna al medi natural.

Durant tot el cicle s'analitza l'aigua per controlar-ne les característiques,sobretot, la qualitat sanitària abans de ser consumida.

I, a casa, què podem fer?

L'aigua torna al mar. Per això cal tenir-ne cura i evitar que es contamini.
Nosaltres podem fer-hi moltes coses!

A la cuina, utilitzem oli amb moderació i, el sobrer, el posem en ampolles i el duem a la deixalleria. Les restes d'oli de la paella les netegem amb tovallons de paper.

El lavabo no és una paperera! No hi llencem tovalloletes, ni bastonets de les orelles, ni cotó fluix, ni medicaments, ni restes de menjar, ni pintures, ni dissolvents...

Quan netegem, fem servir la quantitat justa de sabó, detergents...
i, si és possible, concentrats, ja que, contaminen menys.

L'aigua no és infinita i els petits gestos són grans. Si tots els nens de l'escola parem compte, i tots els nens de totes les escoles de la ciutat, i tots els nens de totes les escoles de la comarca, i tots els nens de totes les escoles del país, i tots els nens de totes les escoles del continent, i tots els nens de totes les escoles del món! ...Caram!

Cada infant és una gota i, tots plegats, l'oceà.

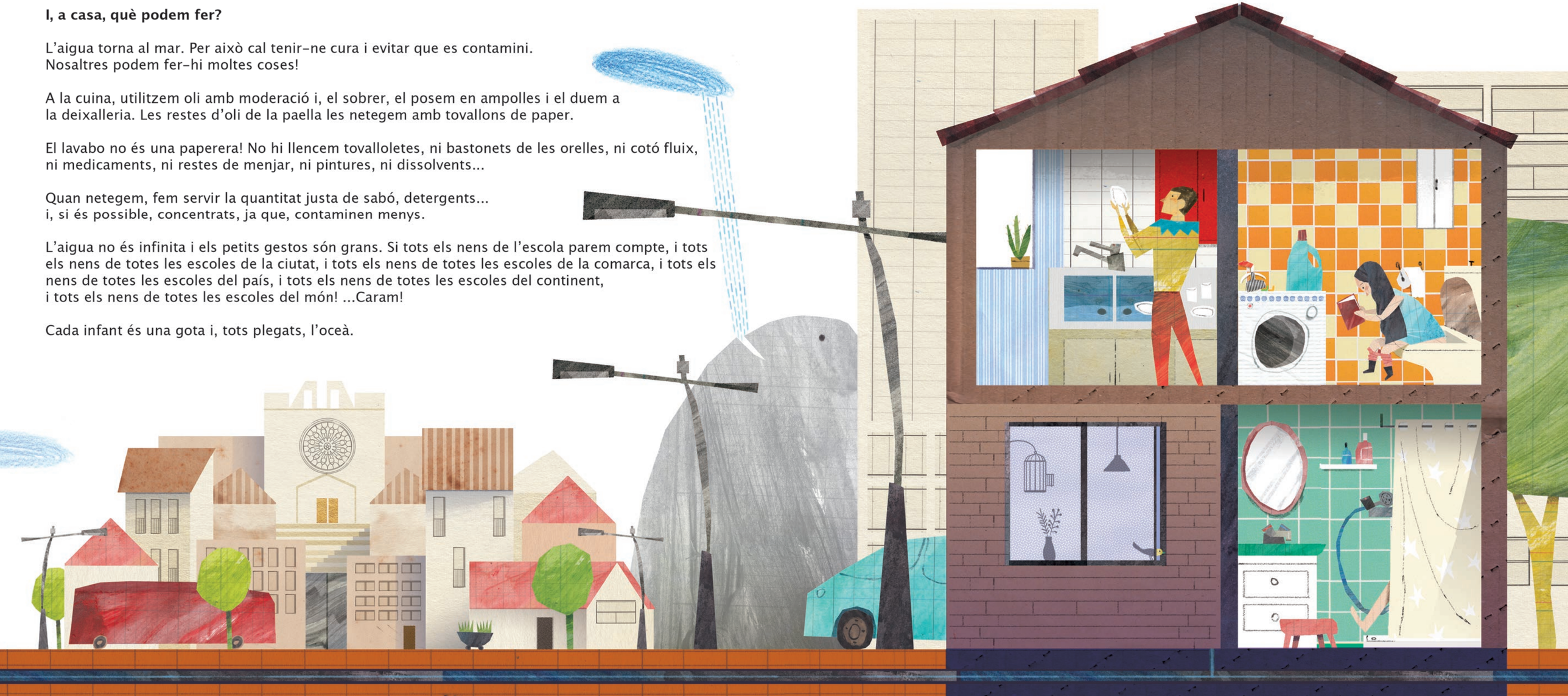

Un comiat vora el mar

El pingüí, el secretari i els alumnes d'EscolAQUA van a netejar la platja. Troben llaunes, ampolles, bosses de plàstic, burilles... Quan fa estona que treballen, un nen protesta:
—Perquè ho recollim nosaltres, si no som qui ho ha llençat?
—Perquè els grans vegin l'exemple! —respon el secretari Octavi que, amb tantes lliçons sobre l'aigua, ha acabat ben conscienciat.

El pingüí demana als alumnes que agafin grapats de sorra i diguin què hi troben:
—Una closca de cargol de mar! —crida una nena.
—Una petxina! —diu un nen.
—També hi ha boletes blanques i petits bocins de plàstic... —apunta un altre.
El pingüí ho explica:
—Les boletes s'anomenen *nurdles*. Es tracta del material amb què es fabriquen, entre altres coses, les ampolles d'un sol ús i que els vaixells de transport perden en alta mar. Els *nurdles* perjudiquen la fauna marina, perquè els peixos els confonen amb menjar i, alhora, malmeten el medi ambient. Igual que els bocins de plàstic que són restes d'envasos i d'altres objectes.

I aquell matí treballen tant que la platja queda neta. En arribar el migdia, un vaixell de veles blanques apareix per l'horitzó i el pingüí reuneix la colla per dir-los que és l'hora de tornar a casa. Que li ha agradat molt conèixer-los i que marxa esperançat que els alumnes d'EscolAQUA seguiran estimant l'aigua. Ara tot són abraçades que acomiaden la nova amistat.
—T'escriurem cartes! Et trobarem a faltar! —diu la canalla.
—M'ha agradat molt conèixer-vos! Fins aviat! —crida el pingüí mentre embarca.

S'unflen les veles i el vaixell posa rumb cap al sud. El secretari Octavi diu adéu amb la mà mentre una llàgrima li rodola galta avall.

El llibre d'EscolAQUA

—Ja hem enllestit el llibre i avui farem una festa per celebrar-ho! —diu la Joana Paraigües.
—Encara em fa mal la mà de tant dibuixar... —afegeix l'Armand.
—Heu convidat a tothom? —pregunta la Joana.
—Sí! —respon el secretari Octavi—. Els alumnes d'EscolAQUA! Els mestres de les escoles! Els conserges! Les mares i els pares! Els avis! Fins i tot, el lloro que surt al capítol quatre! Però Joana, tu que ets l'escriptora, no podries fer tornar el pingüí? —el secretari Octavi troba a faltar el seu amic.
—De moment, deixem-lo nedar tranquil. Ara és la nostra feina que ho faci per aigües netes.

Els convidats van arribant acompanyats d'amics i veïns. Tothom s'apunta a la gresca. La canalla llegeix les aventures del llibre i reviu les experiències. Quan arriben al final ho celebren brindant amb aigua d'una font fresca.

—I en acabar la festa què farem, Joana? —pregunta el secretari Octavi.
—Els nens tenen moltes idees..., cal preguntar i seguir escoltant-los —contesta.

Idees, idees, idees...

Els infants són una font inesgotable d'enginys i el final d'aquest llibre pretén fer un tast d'algunes de les idees que, tot jugant a fer d'escriptors i científics, els alumnes d'EscolAQUA van explicar al pingüí i al secretari Octavi. No oblidem que Jules Verne i Marie Curie també van ser nens i, posteriorment, van sorprendre la societat de la seva època amb inventives que semblaven de ciència ficció. Les pensades són guspires capaces d'encendre el foc d'un gran propòsit.

Tot seguit una passejada per les idees dels infants que ho són ara. Algunes d'esbojarrades, d'altres més assenyades, totes meravelloses..., entorn la gestió de l'aigua i el medi ambient.

Construir un aspirador submarí per engolir tots els nurdles i els microplàstics.

Consumir productes locals i comprar a granel.

Posar més fonts als carrers i a les places.

Demanar als mags que inventin trucs per netejar el mar.

Escriure la frase «pedalar és net i gratis» a totes les gasolineres.

Fer un dia a la setmana (el dilluns) com a Dia Mundial dels Voluntaris pel Medi Ambient i sortir a netejar l'entorn.

Posar tapa a les papereres els dies de vent.

Fer una màquina per «desclonar» envasos.

Que algú cridi: «He inventat l'aigua NO envasada!» i que, quan la gent ho vagi a veure, obri l'aixeta i faci un glop a galet.

Posar un temporitzador a la dutxa i, si es consumeix molta aigua, que surti un raig d'aigua freda.

Que cada vegada que no reciclem ens desaparegui un objecte de plàstic de casa (per compensar).

Buscar aigua en altres planetes.

Fer una màquina del temps per tornar uns anys enrere i gestionar millor el plàstic des dels seus inicis.

Crear un botó connectat als núvols i que plogui quan ho necessitem.

Prohibir l'entrada de garrafes d'aigua als ascensors i haver de pujar-les per les escales.

No al berenar embolcallat. Visca la fruita!

Fer una poció màgica per tal que tothom-tothom-tothom s'enamori de les gotes d'aigua.

Moltes gràcies!

EscolAQUA és un projecte de Responsabilitat Social Corporativa basat en la transmissió de coneixement que busca sensibilitzar i promoure uns hàbits sostenibles al voltant del consum de l'aigua. Es pretén generar activitats a les escoles segons les necessitats dels alumnes, els mestres i les famílies.

Volem fer constar el nostre agraïment als alumnes, mestres, equips directius i personal de les escoles Sant Pere i Sant Pau, Marcel·lí Domingo, Serrallo, Bonavista, Pax, Arquitecte Jujol, Sant Sebastià, la Canonja i Institut Escola l'Agulla, així com a la Karme González, l'Arnau Mundet, la Montse Gaya Güell i a totes les persones que treballen a Ematsa.

«A més —digué Sòcrates —, penso que la Terra és molt gran, i que nosaltres, que n'ocupem una petita porció des del riu Fasis fins als pilars d'Hèrcules, vivim al voltant del mar com formigues o granotes al voltant d'un bassal.»

Plató. Fedó.
Col·lecció «La banyera»

Títols de la col·lecció
· Escola Xocolatina
· Ulissa
· El llibre d'EscolAQUA...

Llibre de proximitat.
Tots els processos de creació, disseny i impressió són locals.

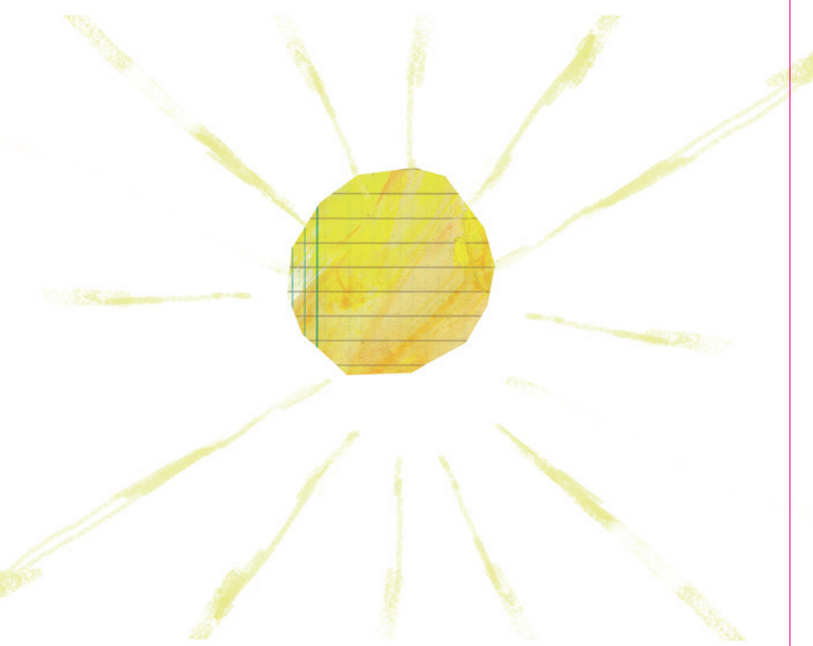

Un llibre fresc que promou hàbits sostenibles entorn el consum de l'aigua i on de la mà d'un pingüí i el secretari d'una escriptora, descobrirem tot allò que els alumnes d'EscolAQUA fan pel nostre entorn.

—Un llibre esplèndid per aprendre a estimar l'aigua! —diu l'autora.
—Amb escoles, núvols, platges... I personatges genials! —afegeix l'il·lustrador.

Piscina, un petit oceà
Genovesa Narratives Teatrals
Ematsa
ISBN: 978-84-121292-1-2
9 788412 1292-1-2